Skolverket

Yttrande

2025-12-16
Dnr 2025:3069

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över En kulturkanon för Sverige (SOU 2025:92)

Dnr Ku2025/00871

Skolverkets synpunkter

Inledningsvis redovisas Skolverkets övergripande synpunkt och därefter följer myndighetens yttrande som endast omfattar de förslag som rör myndighetens ansvarsområden i avsnitt 6.2.8 och 6.2.9.

Övergripande synpunkt

Skolverket ser positivt på kommitténs förslag om att tillgängliggöra Sveriges kulturkanon genom en digital portal där användarna kan få en överskådlig och pedagogiskt uppbyggd berättelse om Sveriges historia. Myndigheten anser att en sådan portal, med betydelsefulla kulturella verk och företeelser som kan fungera som fönster för vidare utforskning, kommer att kunna vara till stor nytta inom skolväsendet. Portalen kan utgöra en inspiration och resurs för lärare och elever samt för andra funktioner inom skolan, till exempel skolbibliotek, i likhet med de frivilliga läslistor som Skolverket och Kulturrådet tagit fram.

Synpunkter på förslag

Avsnitt 6.2.8 Tillgängliggörande av kanon genom skolväsendet

Kommittén föreslår i avsnitt 6.2.2 att kulturkanon ska förvaltas av en nyinrättad stiftelse. Kommittén skriver att den aktör som ska förvalta kulturkanon ”måste kunna agera fritt och självständigt: samarbeten och avtal ska kunna ingås fritt, finansiering ska vara såväl mångsidig som långsiktig och det innehållsliga måste värnas från politisk styrning” (s. 240). Stiftelsen föreslås ”utan begränsningar kunna ta emot donationer och för olika ändamål förvalta dessa, äga bolag samt bygga upp egna ekonomiska medel och andra tillgångar” (s. 242). Förslaget innebär att staten på sikt inte kommer att ha kontroll över kulturkanon och kunna påverka urvalet vid kommande revideringar. Skolverket konstaterar samtidigt att läroplanerna, inklusive kursplanerna och vissa ämnesplaner, beslutas av

Postadress: Box 4002, 171 04 Solna
Besöksadress: Svetsarvägen 16
Telefon: 08-527 332 00 (växeln)
www.skolverket.se

regeringen och att förslaget i avsnitt 6.2.8 därmed kan leda till att innehållet i skolans styrdokument i förlängningen inte fullt ut bestäms av regeringen.

Skolverket anser att det inte är nödvändigt att reglera kulturkanon i de inledande delarna av läroplanerna då det redan finns förslag på motsvarande formuleringar i betänkandet *Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande* (SOU 2025:19), till exempel: ”I djupare mening är utbildning och fostran en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk och kunskaper – från en generation till nästa. Därför ska skolan förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör en gemensam referensram i det svenska samhället och som ligger till grund för elevernas bildning. Till detta hör kunskaper om vårt svenska, nordiska och västerländska kulturarv samt om de nationella minoriteterna” (s. 93). Läroplansutredningen föreslår dessutom att texten i de inledande delarna ska vara hållbar över tid och inte reglera detaljer.

Skolverket konstaterar också att urvalet av verk och referenspunkter i kulturkanon inte har gjorts för att ligga till grund för skolans läroplaner samt kurs- och ämnesplaner. Urvalet är till exempel avgränsat till verk tillkomna senast 1975. Som ett argument för att regeringen vid pågående reformering av läroplaner samt kurs- och ämnesplaner ska beakta kulturkanon och uppmana till användning i tillämpliga delar hänvisar kommittén till att Danmarks litteraturkanon och historiekanon har införlivats i läroplanerna. Dessa kanonlistor har dock tagits fram just i syfte att ingå i undervisningen i ämnena danska och historia, till skillnad från En kulturkanon för Sverige. Skolverket anser att det inte helt går att likställa den svenska kulturkanon med de danska kanonlistor som kommittén hänvisar till när det gäller deras roll i skolväsendet.

Skolverket bedömer att det skulle innebära en stor förändring av styrningen av undervisningen att skriva in detaljerat innehåll i form av verk och referenspunkter ur kulturkanon som ett obligatoriskt innehåll i kurs- och ämnesplaner. Det är inte heller i linje med det som Läroplansutredningen föreslår. Läroplansutredningen menar förvisso att undervisningsinnehållet ska konkretiseras mer i kursplanerna, men de exempelkursplaner som presenteras i betänkandet anger inte innehåll på den konkretionsnivå som det skulle innebära att ange enskilda verk eller referenspunkter.

Mot denna bakgrund avstyrker Skolverket kommitténs förslag om att regeringen vid pågående reformering av läroplaner samt kurs- och ämnesplaner beaktar kulturkanon och uppmanar till användning i tillämpliga delar.

Avsnitt 6.2.9 Tillgängliggörande av kanon genom samhällsorienteringen för nyanlända

De synpunkter om kurs- och ämnesplaner som Skolverket anför i avsnitt 6.2.8 ovan gäller även för den föreslagna kursen i samhällsorientering.

Skolverket noterar också att den kurs i samhällsorientering som skrivs fram i betänkandet *En reformerad samhällsorientering för bättre integration* (SOU 2025:55) föreslås ha ett mycket omfattande innehåll om hur det svenska samhället fungerar i dag. Att även skriva in detaljerat innehåll ur kulturkanon i den föreslagna kursen kan riskera att leda till ytterligare stoffträngsel.

Skolverket avstyrker därför kommitténs förslag om att regeringen överväger att införa tillämpliga delar av kulturkanon i kursplanen för samhällsorientering inom den kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare (sfi).

På Skolverkets vägnar

Christina Månberg
Överdirektör

Pia Kangas och Christina Grönvik
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har även avdelningschefen Maria Weståker, rättschefen Erik Janzon, enhetschefen Karin Hector Stahre samt kanslisamordnaren Johan Börjesson deltagit.